

Genel Yayın: 1947

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

FRIEDRICH NIETZSCHE
PUTLARIN ALACAKARANLIĞI
YA DA ÇEKİÇLE NASIL FELSEFE YAPILIR?

ÖZGÜN ADI
GÖTZEN-DÄMMERUNG
ODER
WIE MAN MIT DEM HAMMER PHILOSOPHIRT

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN
MUSTAFA TÜZEL

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM MAYIS 2010, İSTANBUL
VII. BASIM MAYIS 2018, İSTANBUL

ISBN 978-9944-88-915-5 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
AYHAN MATBAASI
MAHMUTBEY MAH. DEVEKALDIRIMI CAD. GELİNCİK SOK. NO: 6 KAT: 3
BAĞCILAR İSTANBUL
TEL: (0212) 445 32 38 FAKS: (0212) 445 05 63
SERTİFİKA NO: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

CXXXIV

FRIEDRICH NIETZSCHE
PUTLARIN ALACAKARANLIĞI
YA DA
ÇEKİÇLE NASIL FELSEFE YAPILIR?

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
MUSTAFA TÜZEL

TÜRKİYE BANKASI

Kültür Yayınları

İçindekiler

Önsöz	1
Özdeyişler ve Oklar	3
Sokrates'in Sorunu	11
Felsefede "Akıl"	19
"Hakiki Dünya"nın Sonunda Bir Masal Oluşu	25
Karşı Doğa Olarak Ahlak	27
Dört Büyük Yanılgı	33
İnsanlığı İyileştirenler	43
Almanlarda Eksik Olan Ne?	49
Zamana Aykırı Birinin Göz Gezdirmeleri	57
Eskilere Ne Borçluyum?	103
Çekiç Konuşuyor	111

Önsöz

Karanlık ve ölçülerin üzerinde sorumluluk gerektiren bir davanın ortasında neşesini korumak, hiç de azımsanmayacak bir meziyettir: üstelik, neşeden daha gerekli ne vardır? Delice neşeden payını almamış hiçbir şey başarıya ulaşmaz. Ancak güç fazlasıdır, gücün kanıtı. — T ü m d e ğ e r l e r i n b i r y e n i d e n d e ğ e r l e n d i r i l i Ő i , b u s o r u i Ő a r e t i ö y l e k a r a ö y l e d e v a s a d ı r k i , g ö l g e s a l a r , o n u k o y a n ı n ü s t ü n e — b ö y l e b i r g ö r e v y a z g ı s ı z o r l a r h e r a n , g ü n e Ő e k o Ő m a y a , ç o k a ğ ı r l a Ő m ı Ő b i r c i d d i y e t i ü s t ü n d e n s i l k i p a t m a y a . H e r y o l m u b a h t ı r b u n u n i ç i n , h e r “ v a k a ” b i r m u t l u l u k v a k a s ı d ı r . Ö z e l l i k l e d e s a v a Ő . S a v a Ő h e r z a m a n b ü y ü k a k ı l l ı l ı ğ ı y d ı ç o k m a n e v i l e Ő m i Ő , ç o k d e r i n l e Ő m i Ő t i n l e r i n ; y a r a l a n m a d a b i l e i y i l e Ő t i r i c i b i r g ü ç v a r d ı r h â l â . K a y n a ğ ı n ı , b i l g i n l e r i n m e r a k ı n d a n s a k l a d ı ğ ı m b i r s ö z , ç o k t a n d ı r s l o g a n ı m o l m u Ő t u :

*Increscunt animi, virescit volnere virtus.*¹

Duruma göre daha çok tercih ettiğim bir başka iyileşme de, p u t l a r ı y o k l a m a k t ı r . . . Gerçekliklerden fazla put var dünyada: budur benim “kötü bakışım” bu dünyaya, benim “kötü k u l a ğ ı m ” d ı r a y n ı z a m a n d a . . . B u r a d a b i r k e z ç e k i ç l e s o r u l a r s o r m a k v e b e l k i , y a n ı t o l a r a k o ü n

¹ *Increscunt animi, virescit volnere virtus* (Lat.): Tek bir yara, maneviyatı derinleştirir, erdemleri geliştirir. *Furius Antias, Aulus Gellius, 18, 11, 4.* (ç.n.)

lü içi boş sesi dinlemek, o şişkin barsaklardan geleni — nasıl da çekicidir bu, kulaklarının ardında da kulakları olan biri için — tam da sessiz kalmak isteyen, karşısında y ü k - s e k s e s l i o l m a s ı g e r e k t i ğ i, eski bir psikolog ve fareli köyün kavalcısı olan benim için...

Bu yazı da — başlığı ele veriyor ya — her şeyden önce bir dinlenme, bir güneş lekesi, bir psikologun tembelliğine kaçmaktır. Belki yeni bir savaştır da? Yeni putlar da yoklanacak mı?.. Bu küçük yazı bir büyük savaş ilanıdır; putları yoklamaya gelince, burada bir diyapozonla dokunur gibi çekiçle dokunulacak olanlar, bu defa çağın putları değil ezeli putlardır, — bunlardan daha eski, daha ikna olunmuş, daha şişirilmiş putlar yoktur kesinlikle... Yoktur, daha içi boş olanları da... Kendilerine e n ç o k i n a n ı l m ı ş putlar olmalarını engellemez bu durum; üstelik, en seçkin örnekte bile, kesinlikle put denilmez onlara...

Torino, 30 Eylül 1888,
Tüm Değerlerin Yeniden Değerlendirilişi'nin
ilk kitabının² bittiği gün.

FRIEDRICH NIETZSCHE

2 “Deccal”den söz ediliyor. (ç.n.)

Özdeyişler ve Oklar

1

Aylaklık her psikolojinin başıdır. Nasıl? yoksa psikoloji bir — günah mıydı?¹

2

İçimizdeki en cesur bile nadiren cesaret eder, asıl b i l d i -
ğ i n e . . .

3

Yalnız yaşamak için bir hayvan ya da bir tanrı olunmalı
— diyor Aristoteles. Üçüncü durum eksik: ikisi birden olun-
malı — f i l o z o f . . .

4

“Basittir her hakikat” — Bir yalan değil mi bu iki kat?² —

1 Nietzsche burada bir Alman atasözüyle oynuyor: Müßiggang ist aller Laster Anfang: Aylaklık tüm günahların başıdır. (ç.n.)

2 Einfach: Basit, zwiefach: İki kat. (ç.n.)

5

Birçok şeyi asla ve asla bilmek istemiyorum.
— Bilgelik bilgiye de sınırlar çizer.

6

Kişi kendi yabanıl doğası içinde dinler kafasını en iyi,
kendi doğadışılığından, tinselliğinden...

7

Nasıl? insan yalnızca tanrının bir hatası mı? Yoksa tanrı
yalnızca bir hatası mı insanın? —

8

Yaşamın Savaş Okulu'ndan. — Beni öldürmeyen,
beni güçlü kılar.

9

Kendine yardım et: Sonra da herkes yardım eder sana.
Komşunu sevme ilkesi.

10

Kişi eylemlerinin karşısında korkaklığa kapılmamalı!
Onları sonradan ortada bırakmamalı! — Vicdan azabı, ya-
kışksızdır!

11

Bir Eşek Trajik Olabilir mi? — Ne taşıyabildiği, ne de
sırtından atabildiği bir yük altında telef olduğu için?... Filo-
zofların durumu.

12

Kişi yaşama ilişkin kendi neden? ine sahipse, hemen hemen her n a s ı l ? la uyum gösterebilir. — İnsan mutlu olmaya ç a l ı ş m a z ; yalnızca bir İngiliz yapar bunu.

13

Erkek kadını yarattı — peki nereden? Bir kaburga kemiğinden tanrısının; — “ideal”inin...

14

Ne? arıyor musun? on katına, yüz katına mı çıkmak istiyorsun? yandaşlar mı arıyorsun? — S ı f ı r l a r ı ara! —

15

Ölümlerinden Sonraki insanlar — örneğin ben — daha kötü anlaşılacaklardır, çağdaşlarından, ama daha iyi işitileceklerdir. Daha katısı: hiç anlaşılmayacağız — işte b u r a d a n kaynaklanıyor otoritemiz.

16

K a d ı n l a r ı n A r a s ı n d a . — “Hakikat? Ah, tanı-mıyorsunuz siz hakikati! Bir suikast değil midir o, tüm utanmalarımıza?” —

17

Benim sevdiğim türden bir sanatçı bu, mütevazıdır gereksinimlerinde: aslında iki şey istiyor, ekmeğini ve sanatını — panem et C i r c e n . . . ³

³ panem et Circen: Nietzsche, Latince “panem et circences” (ekmek ve oyunlar) deyimindeki oyunlar “circences”in yerine, Odysseus efsanesindeki, insanları hayvana dönüştüren büyücü Kirke’nin adını koymuş. (ç.n.)